ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ଆୟୋଜିତ ସାହିତ୍ୟୋତ୍ସବର ପଂଚମ ଦିବସ

ମୋହନ ରାକେଶ ଏବଂ ଗୋପାଳଦାସ ନୀରଜଙ୍କ ଜନ୍ମ ଶତବାର୍ଷିକୀ ଆଲୋଚନାଚକ୍ର ଅନୁଷ୍ଠିତ

ନୂଆ ଦିଲ୍ଲୀ,୧୧/୦୩ (ନ୍ୟୁ.ଏ) :ନୂଆଦିଲ୍ଲୀର ରବୀନ୍ଦ୍ର ଭବନ ପରିସରରେ କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ଦ୍ୱାରା ଆୟୋଜିତ ଏସିଆର ସର୍ବବୃହତ ସାହିତ୍ୟ ମହୋତ୍ସବର ପଂଚମ ଦିନରେ ଏକାଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି । ସେ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି 'ଭାରତର ଅବଧାରଣା' ଶୀର୍ଷକରେ ଆଲୋଚନା ତଥା ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଲେଖକ ମୋହନ ରାକେଶ ଏବଂ କବି ଗୋପାଳଦାସ ନୀରଜଙ୍କ ଜନ୍ମ ଶତବାର୍ଷିକୀ ସଂପାନ । ମୋହନ ରାକେଶ ଜନ୍ମ ଶତବାର୍ଷିକୀ ସଂପାନର ଉଦଘାଟନୀ ଅଧିବେଶନରେ ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀର ସଭାପତି ମାଧବ କୌଶିକ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରିଥିଲେ ଏବଂ ମୂଳ ଭାଷଣ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ବିଶିଷ୍ଟ ହିନ୍ଦୀ ନାଟ୍ୟ ସମାଲୋଚକ ଜୟଦେବ ତନେଜା । ହିନ୍ଦୀ ପରାମର୍ଶଦାତା ମଣ୍ଡଳୀର ଆବାହକ ଗୋବିନ୍ଦ ମିଶ୍ର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ବକ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ । ସ୍ୱାଗତ ଭାଷଣରେ ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀର ସଚିବ କେ. ଶ୍ରୀନିବାସରାଓ ମୋହନ ରାକେଶଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ବହୁମୁଖୀ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ । ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଲେଖାର ପୁନଃମୂଲ୍ୟାୟନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଗୋବିନ୍ଦ ମିଶ୍ର କହିଥିଲେ ଯେ ମୋହନ ରାକେଶ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରଥମ ନାଟ୍ୟକାର ଯାହାଙ୍କ ନାଟକରେ ନାଟକର ଶତ ପ୍ରତିଶତ ମାନଦଣ୍ଡ ରହିଥାଏ । ତାଙ୍କ ଲେଖାର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଏବଂ ଏହା ସମାଜକୁ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନ କରିବା ପାଇଁ ଅନେକ ସୂତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରେ । ମୋହନ ରାକେଶଙ୍କ ଉପରେ ଗବେଷଣା କରିଥିବା ଜୟଦେବ ତନେଜା କହିଥିଲେ ଯେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଚ୍ଚୋଟତା ଏବଂ ସାହସର ସହିତ ନିଜ ବିଷୟରେ ସବୁକିଛି ଲେଖିଥିଲେ । ସେ ହିଁ ପ୍ରଥମେ ହିନ୍ଦୀ ନାଟ୍ୟକାରଙ୍କୁ ଏକ ମର୍ଯ୍ୟାଦାପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିଛବି ଦେଇଥିଲେ । ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପୁରୁଣା ଘର, ତାଙ୍କ ହେଡେମା ଏବଂ ତାଙ୍କର ଯାଯାବର ଜୀବନ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତାର ଭାବରେ କହିଥିଲେ । ସେ ତାଙ୍କ ଡାଏରୀ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଲିଖିତ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପନ୍ୟାସ / କାହାଣୀ ବିଷୟରେ ବିସ୍ତୃତ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ, ଯାହା ପରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନାମରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ସଭାପତିତ୍ୱ ଭାଷଣରେ ମାଧବ କୌଶିକ କହିଥିଲେ ଯେ ମୋହନ ରାକେଶଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବଦଳରେ, ଆମେ ସେ କ'ଣ ଲେଖିଛନ୍ତି ତାହା ପଢ଼ିବା ଏବଂ ସେ ବିଷୟରେ କଥା ହେବା ଉଚିତ । ନିଜ ସୃଜନଶୀଳତାକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ, ସେ ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ କେବେବି କୌଣସି ବେତାଳକୁ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ବସିବାକୁ ଦେଇ ନଥିଲେ । ମୋହନ ରାକେଶଙ୍କ ନାଟ୍ୟ ସାହିତ୍ୟ ସଂପର୍କିତ ଅଧିବେଶନରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରୁଥିବା ଏମ୍ କେ ରାଇନା କହିଥିଲେ ଯେ ମୋହନ ରାକେଶ ରଙ୍ଗମଂଚର ଆତ୍ମାକୁ ଦଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହାର ଭାଷା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲେ । ସେ ନୂଆ ନାଟ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକମାନଙ୍କୁ ଗତାନୁଗତିକ ଢାଂଚା ପରିବର୍ତ୍ତେ ପରୀକ୍ଷାନିରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ଆଶିଷ ତ୍ରିପାଠୀ କହିଥିଲେ ଯେ ସେ ତାଙ୍କ ନାଟକ ବିଷୟରେ ଜଣେ ଡିଜାଇନରଙ୍କ ପରି ଭାବନ୍ତି । ତାଙ୍କ ନାଟକର ଭାଷା ଅଭିନେତାମାନଙ୍କୁ ଆହୁରି ଭଲ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ପାଇଁ ନୂତନ ଦିଗ ଖୋଲିଦିଏ । ଦେବେନ୍ଦ୍ର ରାଜ ଅଙ୍କୁରଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଅଜିତ ରାୟ, ଶମ୍ଭୁ ଗୁପ୍ତା ଏବଂ ବୈଭବ ସିଂହ ମୋହନ ରାକେଶଙ୍କ କାଳ୍ପନିକ କାହାଣୀ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ସେହିପରି ଗୋପାଳଦାସ ନୀରଜଙ୍କ ଜନ୍ମ ଶତବାର୍ଷିକୀରେ, 'କବି ନୀରଜ: ଏକ ଅପ୍ରତିମ ରୋମାଂଟିକ ଦାର୍ଶନିକ' ଶୀର୍ଷକ ଏକ ଆଲୋଚନା ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଗୀତିକାର ବାଲସ୍ୱରୂପ ରାହିଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏଥିରେ ନୀରଜଙ୍କ ପୁଅ ମିଲନ ପ୍ରଭାତ ଗୁଞ୍ଜନଙ୍କ ସମେତ ଅଳକା ସରାଓଗୀ, ନିରୁପମା କୋଚ୍ଚ ଏବଂ ଚନ୍ଦ୍ରତମା ସେନଗୁପ୍ତ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । 'କଥାସନ୍ଧି' କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହିନ୍ଦୀ ଗାଳ୍ପିକ ଜିତେନ୍ଦ୍ର ଭାଟିଆ ଗଳ୍ପ ପାଠ କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ, ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟରେ ଜାତୀୟତାବାଦ, ଭାରତୀୟ ଲୋକ ସାହିତ୍ୟ, ସାହିତ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କଳାର ପ୍ରକାର ମଧ୍ୟରେ ସାଧାରଣ ବିନ୍ଦୁ, ଉତ୍ତର-ପୂର୍ବ ଏବଂ ପୂର୍ବ ଭାରତର ପୌରାଣିକ କାହାଣୀ ଏବଂ ଦିବ୍ୟ ଚରିତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଜାତୀୟ ଆଲୋଚନାଚକ୍ରର ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନରେ, ଭାରତୀୟ ମହାକାବ୍ୟ, ଧାର୍ମିକ ସାହିତ୍ୟ, ଏବଂ ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ ଭକ୍ତି ସାହିତ୍ୟ ଆଦି ବିଷୟ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନୀ ସଙ୍ଗୀତ ପରିବେଷଣ କରିଥିଲେ ନଳିନୀ ଜୋଶୀ ।